

Programplan – bransjeprogram Barnehage 2025-2028

Bakgrunn

Avtalen om redusert sykefravær og frafall fra arbeidslivet (IA-avtalen) 2025–2028 fastslår at partene skal forsterke den forebyggende arbeidsmiljøinnsatsen, bl.a gjennom eksisterende bransjeprogram. IA-avtalen sier videre at partene skal bidra til forsterket innsats på den enkelte arbeidsplass.

IA-avtalen sier: «Eksisterende bransjeprogram skal formidle og spre aktivitet, tiltak og verktøy for bedre arbeidsmiljø og lavere sykefravær til resten av sin bransje. (...) Arbeidet i programmene skal styrkes gjennom tettere kobling til arbeidsmiljøinnsatsingen. Bransjeprogram skal sette egne mål for reduksjon av sykefravær»

Kort om bransjen

Barnehagesektoren er en relativt stor sektor som sysselsetter om lag 95700 personer (SSB 2023). Det er stor variasjon i størrelse på barnehager og struktur i eierskap. 89 prosent av de ansatte i barnehagene er kvinner. Ca 4400 av de ansatte er ledere, 32600 er barnehagelærere, og 56600 er assistenter og fagarbeidere (SSB 2023). Sykefraværet blant barnehageansatte er høyt. Det er imidlertid store variasjoner i sektoren, og det er et potensiale for å forebygge og redusere fravær og frafall. Eksponeringsforholdene er sammensatte og omfatter psykososiale faktorer, som høye emosjonelle krav og barn som utagerer. Arbeid som innebærer ubekvemme løft, arbeid på huk/knær og støy, samt eksponering knyttet til kontakt med biologisk materiale og rengjøringsmidler peker seg også ut. Bemanningsnorm, pedagognorm og rammeplaner for barnehagen, kan påvirke fordeling av oppgaver og organiseringen av barnehagen.

Det legemeldte sykefraværet i barnehager var i 2024 9,5% prosent, tilsvarende 1 958 165 antall dagsverk

1 av 3 barnehagelærere og 1 av 4 assistenter oppgir at langtidsfraværet helt eller delvis skyldes jobben (NOA).

Forskning (NORCE, 2023) viser at arbeidsmiljø og kvalitet henger sammen. Et høyt sykefravær kan ha betydning for kvaliteten på tjenestetilbudet.

Mål

Bransjeprogrammet i barnehage skal bidra til å nå IA- avtalens målsetninger om redusert sykefravær og frafall. Bransjeprogrammet setter følgende mål for reduksjon av sykefravær:

Mål 2028
Sykefraværstall for de som er med i bransjeprogram bhg (rollekurs og tilpasset opplegg, nettverk) – ned 10 %. Forutsetning: at vi får tilgang til tall
200 nye barnehager i rollekurs og 200 tilpasset opplegg
Alle barnehager skal ved utgangen av 2028 kjenne til Bransjeprogram barnehage

Gjennomgående grunnlag for arbeidet i bransjeprogrammet

Arbeidsmiljødefinisjonen til partene ligger til grunn:

Arbeidsmiljø handler om arbeidet:

- om planlegging, organisering og gjennomføring av arbeidet
- er ulikt fra arbeidsplass til arbeidsplass
- påvirker arbeidshelse, engasjement og virksomhetens resultater

I tillegg bygger bransjeprogrammet på følgende prinsipper/kunnskap som skal vektlegges gjennomgående i innsatsen:

- innsats på den enkelte arbeidsplass
- partsarbeid, ledelse og medarbeiderskap
- arbeidsmiljø og kvalitet i barnehagen
- kunnskap fra arbeidsmiljøinnsatsingen i IA-avtalen
- systematisk arbeidsmiljøarbeid
- tiltak skal kunne gjennomføres og implementeres i vanlig drift

Kort oppsummert jobber bransjeprogrammet praksisnært, kunnskapsbasert og partssammensatt.

Bransjeprogrammet skal også legge vekt på funn og anbefalinger i forskning på bransjeprogrammet.

Innsatser/tiltak

Partene og virksomhetene i barnehagebransjen skal gjennom programmet spre ulike målrettede tiltak som har blitt utviklet i IA-avtalen 2019-2024.

Sentrale tema i spredningen er hvordan de ulike rollene i partssamarbeidet, ledelse og medarbeiderskap kan forsterke resultatene av innsatsen på arbeidsplassen, og bevisstgjøring om sammenhengene mellom arbeidsmiljø og kvalitet hos eiere og i barnehagene, men også hos utdanningsmyndighetene. Dette er et kontinuerlig arbeid som må opprettholdes og vedlikeholdes..

Bransjeprogram barnehage ønsker å skape langvarig effekt. Det betyr at kompetanse og kunnskapen må utvikles og forankres tett på og i barnehagene. Dette krever adferdsendring, og implementeringskompetanse. Bransjeprogrammet skal der det er nødvendig bidra med

metoder barnehagene kan benytte for å lykkes. I tilfeller der barnehagene trenger bistand for å lykkes kan partene, prosjektleder og medarbeider i bransjeprogrammet, IA-rådgivere, BHT, men også andre ressurspersoner internt i kommune/kjede være gode hjelpere.

Bransjeprogrammet har flere verktøy barnehagene kan benytte. Bruk av verktøy i seg selv fører ikke automatisk til endring og krever i tillegg ett kontinuerlig arbeid med arbeidsmiljø og partssamarbeid. Det kan oppstå behov for videreutvikling av verktøy og metodikk for å oppgå gode resultater av bransjeprogrammets mål om spredning. Det kan også være aktuelt med følgeforskning i perioden, for å sikre læring av innsatsen.

Ihht IA-avtalen kan bransjeprogrammene bidra til sterkere lokal forankring av IA-arbeidet i den enkelte virksomhet. I bransjeprogram barnehage betyr dette satsing på partssamarbeidet om sykefravær og frafall, med hovedvekt på arbeidsmiljø.

Verktøyene:

1. **BarnehageHMS**
2. **Tidlig inn**
3. **Kurs i rolleforståelse og partssamarbeid**
4. **En bra dag på jobb (STAMI)**

Styring/Organisering

Det er etablert en styringsgruppe med sentrale parter/hovedorganisasjoner. Styringsgruppen ledes av KS, og består av KS, Virke, NHO Geneo, Spekter, FUS, KA, PBL, LO, Fagforbundet, Unio, Utdanningsforbundet, YS og Delta, samt representanter fra Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Styringsgruppen har nedsatt en arbeidsgruppe som forbereder saker og er styringsgruppens operative ledd. Det er utarbeidet et mandat for styringsgruppens og arbeidsgruppens arbeid, se vedlegg.

Prosjektleder og ansatte i prosjektet har ansvar for gjennomføring og drift av bransjeprogrammet. Prosjektleder leder arbeidsgruppen. og har ansvaret for drift av bransjeprogrammet, planlegging, gjennomføring og evaluering av handlingsplanen og dens innhold.

Bransjeprogrammet skal jevnlig evaluere mål og resultater, med tilhørende risikovurdering.

KS er formelt prosjekteier med ansvar for økonomisk og administrativ drift av prosjektet og har arbeidsgiveransvar for prosjektleder og prosjektmedarbeidere.

Målgruppe

Målgruppen for bransjeprogram barnehage er alle barnehager i privat og offentlig sektor. Bransjeprogrammets ressurser kan innrettes både mot enkeltvirksomheter, og mot grupper av virksomheter. Virksomhetene kan jobbe med bransjeprogrammets tiltak, men også egne prosjekter.

Virksomheter som ønsker oppfølging

Barnehagene kan fritt benytte seg av bransjeprogrammets verktøy på egen hånd, uten oppfølging. Bransjeprogrammet vil som hovedregel kunne bistå grupper/nettverk av barnehager. For å kunne følge opp kommuner/eiere som ønsker tettere oppfølging, vil utvalg av virksomheter skje etter en helhetsvurdering av følgende kriterier:

- Sykefravær
- Motiverte virksomheter
- Topplederforankring
- Partssamarbeid – partsgrupper
- Kobling arbeidsmiljø og kvalitet

Midler til gjennomføring

Hovedinnsatsen til bransjeprogrammet er spredning av verktøy og samlinger i regi av bransjeprogrammet. I noen tilfeller vil bransjeprogrammet kunne støtte virksomheter/nettverk av virksomheter med midler til gjennomføring. Bransjeprogrammet støtter ikke midler til frikjøp, lokal prosjektledelse eller kortsiktige løsninger. For at bransjeprogrammet skal kunne gi økonomisk støtte, skal følgende kriterier vurderes:

- Forankring i ledelsen/organisasjonen
- Partssamarbeid – tydeliggjøre roller
- Kunnskapsbasert – utgangspunkt i bransjeprogrammets og arbeidsmiljøets kunnskapsgrunnlag
- Definere innsats som skal redusere sykefravær og frafall
- Synliggjøre implementering i drift

For å sikre læring til bransjeprogrammet, må mottaker forplikte seg på å rapportere tilbake resultater/erfaringer av innsatsen.

Prosjektleder gjør vurderinger løpende. Ved søknader om prosjektstøtte av større størrelse, gjøres vurderinger sammen med arbeidsgruppen.

Rammer/budsjett

Eget vedlegg (budsjett for 2025 er allerede vedtatt)

Handlingsplan

Eget vedlegg (handlingsplan for 2025 er allerede vedtatt)